

ایده پدیدارشناسی
(پنج درسگفتار)

ادموند هوسرل
ترجمه طالب جابری

این کتاب ترجمه‌ای است از:

Die Idee der Phänomenologie

Fünf Vorlesungen

Edmund Husserl

Herausgegeben Und Eingeleitet Von Walter Biemel

Martinus Nijhoff, 1973

انتشارات قنوس

تهران، خیابان انقلاب، خیابان شهیدای ژاندارمری،

شماره ۱۱۱، تلفن ۸۶۶۰-۶۶۴۰

ویرایش، آماده‌سازی و نمودن:

تحریریه انتشارات قنوس

ادمند هوسرل

ایده پدیدارشناسی

(پنج درسگفتار)

ترجمه طالب جابری

چاپ اول

۱۱۰۰ نسخه

۱۴۰۱

چاپ پارمیدا

حق چاپ محفوظ است

شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۰۴-۰۴۳۱-۶

ISBN: 978-622-04-0431-6

www.qanoos.ir

Printed in Iran

Husserl, Edmund

سرشناسه: هوسرل، ادوموند، ۱۸۵۹-۱۹۳۸ م.

عنوان و نام پدیدآور: ایده پدیدارشناسی (بنج کرسگفان) ادوموند هوسرل / ترجمه طالب جابری

مشخصات نشر: تهران: ققنوس، ۱۴۰۱.

مشخصات ظاهری: ۱۱۸ ص.

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۴۳۱-۰۱۴۰۴-۴۷۸

وضعیت فهرست نویسی: آری

یادداشت: عنوان اصلی: Die Idee der Phänomenologie: Fünf Vorlesungen, 1923.

یادداشت: نمایه

موضوع: پدیدارشناسی

موضوع: Phenomenology

شناسه افزوده: جابری، طالب، ۱۳۶۵، مترجم

رده بندی کنگره: B۸۲۹/۵

رده بندی دیویی: ۱۱۲/۷

شماره کتاب شناسی ملی: ۸۸۱۹۱۹۶

فهرست

۷	درآمد مترجم
۱۱	درآمد ویراستار آلمانی
۱۷	سیر فکری درسگفتارها
۱۸	الف) ملاحظه پدیدارشناختی: سطح اول
۲۳	ب) ملاحظه پدیدارشناختی: سطح دوم
۲۷	ج) ملاحظه پدیدارشناختی: سطح سوم
۳۵	درسگفتار اول
۴۷	درسگفتار دوم
۶۳	درسگفتار سوم
۷۷	درسگفتار چهارم
۹۱	درسگفتار پنجم
۱۰۵	ضمیمه ۱
۱۰۹	ضمیمه ۲
۱۱۱	ضمیمه ۳
۱۱۳	واژه‌نامه آلمانی-انگلیسی-فارسی
۱۱۷	نمایه

درآمد مترجم

کتاب ایده پدیدارشناسی متن درسگفتارهایی است که هوسرل از ۲۶ آوریل تا ۲ مه ۱۹۰۷ در گوتینگن ایراد کرده است و اکنون به عنوان جلد دوم مجموعه آثار هوسرل به نام هوسرلیانا به چاپ رسیده‌اند. این درسگفتارها در اصل درآمدی بر درسگفتارهایی با نام شیء و مکان بوده‌اند که اکنون جلد شانزدهم هوسرلیانا را تشکیل می‌دهند.

در همین متن کوتاه می‌توان به روشنی برداشت هوسرل را — دست‌کم در دوره‌ای از تفکر او که بلافاصله پس از کتاب پژوهش‌های منطقی بسط می‌یابد — از پرسش‌های معرفت‌شناختی منتهی به پدیدارشناسی، چستی پدیدار و شیوه مشاهده آن، هدف، روش و پیش‌شرط‌های پدیدارشناسی، مفاهیم بدهت، بازآوری یا تقلیل پدیدارشناختی، حلول و تعالی، تمایز نگرش طبیعی و نگرش فلسفی، همچنین پیوند اندیشه‌های هوسرل را با تأملات دکارت به‌خوبی دریافت.

ترجمه فارسی بر اساس متن آلمانی انجام گرفته و سپس با دو ترجمه انگلیسی تطبیق داده شده است. همچنین برای استواری بیشتر ترجمه، تا جایی که برای من مقدور بوده، از دیدن و بررسی ترجمه‌های فرانسوی و عربی فروگذار نشده است. منابع به‌کار گرفته‌شده به شرح زیر است:

منبع آلمانی:

Edmund Husserl, *Die Idee der Phänomenologie. Fünf Vorlesungen*, *Husserliana*, Band II, Herausgegeben und Eingeleitet von Walter Biemel, 2 Auflage, Haag: Martinus Nijhoff, 1973.

ترجمه‌های انگلیسی:

Edmund Husserl, *The Idea of Phenomenology*, Collected Works, vol. 8, Translation and Introduction by Lee Hardy, Dordrecht/Boston/London: Kluwer Academic Publishers, 1999.

Edmund Husserl, *The Idea of Phenomenology*, translated by William F. Alston and George Nakhnikian with an introduction by George Nakhnikian, Hague: Martinus Nijhoff, 1973.

ترجمه فرانسوی:

Edmund Husserl, *L'idée de la phénoménologie: Cinq Leçons*, trad. Alexandre Lowit, 5 édition, Paris: Presses universitaires de France, 1993.

ترجمه عربی:

إدموند هوسرل، فكرة الفينومينولوجيا خمسة دروس، ترجمة فتحى إنقزوى، بيروت: المنظمة العربية للترجمة، ۲۰۰۷.

هوسرل آنچه را ذیل عنوان مسیر فکری درسگفتارها آمده است درست پس از پایان درسگفتار پنجم به عنوان بازگویی و بسط مباحث مطرح شده در این درسگفتارها به رشته تحریر درآورد که در این جا به پیروی از متن اصلی در آغاز کتاب گنجانده شده است. البته شاید بهتر باشد این قسمت پس از پایان پنج درسگفتار خوانده شود.

من چه در این ترجمه چه در جاهای دیگر تلاش می‌کنم از برگردان‌های پیش‌تر جاف‌فاده و البته درست بهره ببرم، اما ممکن است خود متن ضرورتاً مستلزم جایگزین‌هایی متفاوت و شاید حتی

نوآوری‌هایی در ترجمه باشد، به‌ویژه هنگامی که به این واقعیت توجه داشته باشیم که از آنبوه آثار چاپ‌شده هوسرل، هنوز چیز زیادی در زبان فارسی موجود نیست. می‌توان گفت آشنایی ما با هوسرل، به استثنای چند ترجمه (صرف‌نظر از میزان استواری و اعتبار این ترجمه‌ها)، بیشتر از طریق شرح‌هایی به دست آمده است که در مورد جنبه‌های مختلف تفکر او هستند، نه به طور مستقیم از طریق آثار خودش. به همین دلیل هنگام مواجهه با هوسرل در آثار خود او به قصد ترجمه، با ظرافت‌هایی زبانی روبه‌رو می‌شویم که ما را ناگزیر می‌کنند تا حدودی از اصطلاح‌شناسی موجود دور شویم. البته اگر به کارگیری واژه تازه‌ای را مناسب‌تر دیده‌ایم، آن را در آغاز با ذکر جایگزین فعلی آورده‌ایم تا پیگیری ارتباط این متن با متون دیگر برای خواننده ممکن باشد. برخی از این موارد در ترجمه کنونی عبارت‌اند از: راستی (Wahrheit)، خواست (Intention)، خواستی (intentional)، هست (Seiende)، دلالت (Bedeutung)، نشان کردن (bezeichnen)، بازآوری (Reduction)، پیش‌گرفت (Protention)، پس‌گرفت (Retention). به طور کلی می‌توان گفت هوسرل هنگامی که یک پدیدار مکانی-زمانی بیرون از آگاهی را مد نظر دارد، از کلمه real استفاده می‌کند، در حالی که کلمه reel را (دست‌کم پیش از به‌کارگیری بازآوری پدیدارشناختی) برای اشاره به پدیدارهای روانی یا محتوای آگاهی به کار می‌گیرد. برای تفکیک این دو، همچنین با در نظر داشتن تفکیک میان wirklich و aktuell (واقعی و بالفعل)، real را «رنال» گفته‌ایم و reel را «واقعی»، فقط این‌که در مورد دوم برای حفظ تمایز آن با wirklich، اصل آلمانی را هم در قلاب آورده‌ایم. در ضمن همه عبارت‌های داخل قلاب [] افزوده مترجم‌اند.

دوست عزیزم دکتر محمدمهدی اردبیلی جدای از تشویق‌ها و حمایت‌هایشان، با دانش مثال‌زدنی‌شان، تمام متن را خواندند و

خطاهای پنهان و آشکار را با فروتنی بی نظیرشان به من گوشزد کردند. پیشنهادهای ایشان برای داشتن ترجمه‌ای منسجم‌تر و روان‌تر بسیار کارساز بودند. صمیمانه از ایشان سپاسگزارم.

حدود سه دهه پیش ترجمه‌ای از همین درسگفتارها به قلم استاد گرامی دکتر عبدالکریم رشیدیان تحت عنوان ایده پدیدارشناسی به چاپ رسیده است.^۱ از شواهد متنی چنین برداشت می‌شود (زیرا به مباحث مشخص نشده است) که این ترجمه بر اساس ترجمه انگلیسی آلتون و ناخنیکیان انجام شده است که خود آن اولین ترجمه‌ای است که به زبان انگلیسی از این اثر فراهم آمده است. دکتر رشیدیان در این چند دهه کوشش زیادی برای معرفی تفکر هوسرل در ایران کرده‌اند که حاصلش کتاب‌های معتبر فراوانی بوده است. امیدوارم من هم در مقام شاگرد توانسته باشم سپاس و احترام و دین خود را نسبت به ایشان با ارائه کاری شایسته نشان دهم. از همه خوانندگان گرامی سپاسگزار خواهم بود اگر پیشنهادها و دیدگاه‌های خود را با این رایانامه به دست من برسانند: taleb.jaberi@gmail.com

۱. ادویند هوسرل، ایده پدیدارشناسی، ترجمه عبدالکریم رشیدیان (تهران: انتشارات علمی و فرهنگی، ۱۳۷۲).